

CROATIAN ABSTRACTS KROATISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

APSTRAKTI

KÁROLY VARGA, SÁRA JEGES & MIKLÓS LOSONCZ (str. 3)

Zdravstveni kapital u velikim regijama „s ove strane Elbe“ kontra „s one strane Elbe“: razjašnjavaње okvira interpretiranja: Ovaj studij čini jednu od ovršnih varijanti te zadaće, koju su autori prihvatili u sumiranju jednoga svoga ranijeg članka, i koji je pomoću osjećaja koherencije (SOC) kao karakteristike zajednice pokušao istraživati (u međunarodnoj usporedbi) zdravlje i opće blagostanje mađarske nacionalne zajednice. Postizanje ovog cilja pokušali smo potpomoći time, što smo nakon pridruživanja Mađarske, kao jedine istočno europske zemlje („s one strane Elbe“) projektu Europske Unije pod naslovom „Kultura tvrtke i regionalna smještenost“ (CURE), predložili istraživačima pet zapadno europskih zemalja („s ove strane Elbe“), sudionicima ovog projekta, da u originalni istraživački model, koji daje zaključke hipotetičkih učinaka na osnovu interakcije kulture koje djeluju u primjernim regijama pojedinih zemalja, odnosno (nacionalne) kulture dotičnih regija, kao kontrolnu varijablu, uvedemo razinu zdravstvenog kapitala, koja se drastično razlikuje u velikim regijama, s jedne i s druge strane linije Elba-Leitha („centar kontra poluperiferija“), kao takvog faktora, koji će iznijeti na vidjelo stvarne povijesne, društvene i ekonomske činioce, nasuprot prvom površnom pristupu koji ističe samo prividne kulturne činioce. Rukovoditelji projekta su se suglasili s time, da povrh kvalitativnog kontrolnog plana projekta, mađarska strana provjeri kvantitativnim metodom istraživanja varijantu modela, proširenu kontrolnom varijablom zdravstvenog kapitala. Ovako dobijeni konkluzivniji rezultati mogu pojačati kvalitativne rezultate, dobijene u originalnoj varijanti projekta, i mogu poslužiti kao primjer da u jednom mogućem pratećem programu na međunarodnoj relaciji razjasnimo ulogu zdravstvenog kapitala, kao kontrolnu varijablu kulturnog učinka. Ovaj studij daje uvid u prve rezultate ovog istraživačkog poduhvata, koji treba izvršiti u zemlji u okviru projekta CURE, a u slučaju uspjeha prenijeti u međunarodnu usporedbu. Ovako uračunatim korelacijama se ilustrira uzajamno dejstvo kulturne varijable i zdravstvenog kapitala, manifestiranog u salutogenetskom presjeku.

Ključne riječi: zdravstveni kapital, salutogeneza, okvirna analiza, regionalno istraživanje, nacionalna kultura, kultura organizacije, kontrolna varijabla

LIDIA BERSZÁN (str. 27)

Rumunjsko istraživanje o šansama uspješnog savlađivanja teškoća vezanih za hendikepiranost: Većina studija se bavi istraživanjem toga, kako teškoća i stres, koji slijede iz hendikepiranosti, utječu na obitelj, obiteljske veze u uloge unutar nje. Dio obitelji koji odgaja hendikepirano dijete, može se suočiti sa stanjem, koje izaziva hendikepiranost, iskorištavajući potporne mogućnosti koje se kriju u vlastitim izvorima snage, neposrednom okruženju te uslugama

sistema socijalne skrbi. Studij prikazuje rezultate jednog rumunjskog istraživanja o savlađivanju teškoća vezanih za hendikepiranost. Kao obrazac za istraživanje uzeto je 400 obitelji, koje imaju hendikepirano dijete starosne dobi od 0 do 23 godine. Primarni je cilj istraživanja pružiti što više informacija o ovim obiteljima, na osnovu čega se može razjasniti kako se oni bore s promijenjenim životnim stanjem, koje je uzrokovala hendikepiranost. Drugi cilj istraživanja je proučavanje položaja i životnih tijekova ovih obitelji, putem razmatranja rizika i faktora rezilijencije. Istraživanje traži te pomoćne faktore i načine rješavanja, koji u najvećoj mjeri pomažu u savlađivanju teškoća, odnosno pokušava otkriti te faktore rizika, koji s najvećom vjerojatnošću i najčešće uzrokuju gubljenje ravnoteže.

Ključne riječi: adaptiranje, savlađivanje teškoća, strategije, rizik, rezilijencija, kriterij uspješnog savlađivanja teškoća, profil savlađivanja teškoća

ESZTER SZ. KOVÁTS (str. 41)

Uloga upućivanja na obiteljsku historiju u superviziji: Supervizija nastoji tematizirati i obrađivati iskustva stečena u stručnom kontekstu. Za klijenta to predstavlja jedan osoben, individualan način iskustvenog, reflektivnog učenja. Njegov je cilj pojačati stručnu individualnost i promijeniti konkretno prakticiranje profesije putem učenja. Supervizija kao opći reflektivni proces se temelji na predanosti supervizanta učenju, odnosno s tim preduvjetom da supervizant može donijeti konkretna rješenja koja se odnose na pojedine korake. U principu supervizor nema pravo prekoračiti preko stručne situacije unijete sa strane dotične osobe. Međutim iza pojedinih stručnih problema, teškoća ili konflikata (nesigurnost u svezi s kompetentnosti, smetnje i zastoj u pojedinim situacijama na poslu, konflikti s kolegama ili čelnicima) stoje takvi nerazrješeni motivi koji sežu unazad prema doživljajima u procesu socijalizacije ili čak događajima ili momentima obiteljske historije. Ove uspomene koje proizlaze iz osobne životne historije ili vuku korijenje iz obiteljske historije koja obuhvaća više generacija (npr. obiteljska vjerovanja, strahovi, doživljaji žigosanja, zabrane, zapovjesti, doživljaji koji su utjecali na formiranje identiteta, „poruke“), često nesvjesno utječu na obrasce opažanja i reakcije supervizanta, mogu dovesti do obrazovanja „slijepih mrlja“, i na taj način može doći do indiferentnog i nekontrolisanog spoja individualne i stručne sfere. Osobito može i nužno mora reflektirati na njih u tom slučaju, kada u obliku metafora, simbola, priča na implicitan način dođu do izražaja u superviziji. Tijekom ovoga svakako treba izbjeći tu opasnost da proces, prekoračujući granice supervizije, postane terapija. Jedan individualni i jedan grupni supervizijski proces u stanju je predočiti to, kako razotkrivanjem, osvješćivanjem i integracijom ovih niti životne i obiteljske historije, može doprinijeti povećavanju „stručne samospoznaje“ i pojačanju stručnog identiteta.

Ključne riječi: supervizija, individualna supervizija, grupna supervizija, životna historija, obiteljska historija, iskustveno učenje, stručna individua, „stručna samospoznaja“

JERZY W. ALEKSANDROWICZ (str. 57)

Povijest psihoterapije u Poljskoj za vrijeme socialističke diktature: Studij se bavi povijesti psihoterapije u Poljskoj u razdoblju od 1945. do 1989. Psihoterapija se razvijala, prije svega, u okvirima psihijatrije, zahvaljujući relativno intenzivnim vezama s svjetskim znanstvenim

krugovima, odnosno blagim političkim i ideološkim ogradama, pod utjecajem pravaca prihvaćenih na zapadu. Naobrazba psihoterapeuta je predstavljala spoj nekoliko različitih metoda. Poljska je specifičnost bila u tome da su liječnici i psiholozi uživali ista prava i položaj – članstvo u Odjelenju psihoterapije Poljskoga psihijatrijskog društva, te su imali vodeću ulogu u znanstvenim pristupima korišćenim u psihoterapiji. 1989. godine je uvedena kvalifikacija psihoterapeuta kojom se potvrđuje odgovarajuća stručna sprema.

Ključne riječi: psihoterapija, Poljska, komunizam, državni socijalizam, diktatura, povijest, retrospektiva, pomoćno zanimanje, razvoj, psihijatrija

BÉLA BUDA, TEODÓRA TOMCSÁNYI, JÁNOS HARMATTA, ROGER CSÁKY-PALLAVICINI & GÁBOR PANETH (str. 67)

Stanje psihoterapije u Mađarskoj u vrijeme socijalizma, odnosno socijalističke diktature: Studij daje uvid u to, kako su predstavnici psihoterapije u Mađarskoj pokušali sačuvati i spasiti psihoterapijsku naobrazbu te njezin rad u vrijeme socijalističke diktature. U početku se čak, jednom djelu sovjetskih ideologa pričinilo da je moguće suglasiti psihoanalizu s marksističkim pogledom na svijet. Po sovjetskom primjeru, predstavnici socijalističke ideologije, nametnute Mađarskoj od strane sovjetske vojske, u toku narednih godina su počeli napadati psihoterapiju, prvo na intelektualnoj razini, te u sve većoj mjeri ispoljavati fizičku agresiju protiv teorije, naobrazbe i terapijske prakse psihoterapije, na sličan način kao što su to učinili protiv umjetnosti i književnosti. Tako se prvo pojavilo odricanje nužnosti psihoterapije (tvrdeći da je ona potrebna samo zbog „kapitalističkih proizvodnih uslova“, te je skoro bilo ukinuto čak i predavanje psihologije), a kasnije svatko tko je pripadao nekoj psihoterapijskoj školi – pogotovu ako se radilo o analitičkoj – mogao je imati velike nepovoljnosti zbog toga. Vlast je vodila borbu i na taj način, što je tijekom godina na ključna terapijska mjesta postavljala rukovodioce neurofiziologe, koji su bili pod strogim nadzorom, i liječenje se svelo na uporabu lijekova. Možemo vidjeti primjere da su za istaknute predstavnike psihoterapije ipak postojale i na unutarnjem i na vanjskom planu skromne mogućnosti rješavanja dilema. Istodobno sa slabljenjem diktature na jedan relativan i polovičan način slabio je i intenzitet borbe protiv psihoterapije. U to vrijeme, događanja u znanstvenoj politici su bila koncentrirana oko pitanja odanosti sovjetskoj udruzi, koja je na očit način zlouporabila psihijatriju, odnosno borbe za očuvanje relativne neovisnosti znanosti. Završni dio studija se osvrće na pojedine dileme, koje su se pojavile u vrijeme političke tranzicije, kada je pitanje novog početka rada psihoterapije postalo aktualno.

Ključne riječi: psihoterapija, Mađarska, komunizam, državni socijalizam, diktatura, povijest, retrospektiva, pomoćno zanimanje, ideološka nesuglasnost, psihoanaliza, terapijske radionice

JÜRGEN MATZAT (str. 101)

Stanje samopomoći u Njemačkoj s posebnim osvrtom na samopomoć u svezi s ovisnosti: Ovaj članak prikazuje stanje samopomoći u Njemačkoj, koje je jedinstveno u Europi, njezino širenje, način rada te politički utjecaj. Možemo razlikovati razne samopomoćne grupe (grupe 12 koraka, grupe psihološko-terapijskih razgovora, odnosno samopomoćne organizacije kroničnih bolesnika, ljudi s hendikepima i invalida). Studij prikazuje radne metode pojedinih udruženja.

Posebna pozornost se posvećuje samopomoći u svezi s ovisnosti, koja se samo djelimično gradi na anonimne alkoholičare, ali se naslanja i na mnoge druge samopomoćne grupe, čiji su članovi postavili za cilj apstinenciju, često u okviru crkvenih humanitarnih organizacija. Ističe se ta osobenost samopomoći u svezi s ovisnosti da – nasuprot slučaja tjelesnih bolesti – ona može dovesti do ozdravljenja. Na kraju, članak istražuje moguće uzroke izgrađivanja samopomoćnih pokreta, prvenstveno u zadnja dva-tri desetljeća u razvijenim industrijskim zemljama Srednje, Zapadne i Sjeverne Europe. Čitatelj se može upoznati s karakterističnim etapama njemačkoga puta: ulogom istraživanja, pomoći zakonodavne vlasti, i na kraju obavezom zavoda za zdravstveno osiguranje u financiranju samopomoći.

Ključne riječi: samopomoćna grupa, samopomoćna organizacija, mjesto kontakta samopomoći, samopomoć u svezi s ovisnosti, laička pomoć, dragovoljno prihvaćanje obaveza, istraživanje, zakonodavna vlast